

SOẠN NGỮ VĂN 7

ĐẶC ĐIỂM CỦA VĂN BẢN BIỂU CẢM

I. Tìm hiểu đặc điểm của văn bản biểu cảm

1. Đọc bài văn Tấm gương (SGK, tr.85) và trả lời các câu hỏi:

- a. Bài văn này ngợi ca đức tính trung thực, phê phán tính xu nịnh dối trá.
- b. Đề biểu đạt tình cảm đó tác giả đã mượn hình ảnh tấm gương làm chỗ dựa bởi nó luôn phản chiếu một cách trung thực tất cả mọi thứ xung quanh.
- c. Bố cục của bài văn:
  - Mở bài: Từ đầu -> trong sạch như từ lúc mẹ cha sinh ra nó
  - Thân bài: tiếp theo đến ... mà lòng không hổ thẹn.
  - Kết bài: còn lại.

Mở bài và Kết bài tương ứng với nhau về ý. Thân bài nói về các đức tính của tấm gương, hướng tới làm nổi bật chủ đề của bài văn.

d. Tình cảm và sự đánh giá của tác giả rõ ràng và chân thực. Điều đó làm cho bài văn giàu sức gợi, thuyết phục và hấp dẫn. Hay nói cách khác, những tình cảm ấy tạo nên giá trị cho bài văn.

2. Đọc đoạn văn SGK và trả lời câu hỏi

- Đoạn văn biểu cảm nỗi đau khổ của đứa con khi mẹ đi xa, phải sống với người khác, bị hắt hủi, bị ngược đãi, mong muốn mẹ về để được giải thoát. Tình cảm này được biểu thị một cách trực tiếp
- Dấu hiệu đưa ra nhận xét, ta căn cứ vào tiếng kêu, tiếng gọi, tiếng than thở của người con: "Mẹ ơi! Con khổ quá mẹ ơi! Mẹ có biết không? ..."

II. Luyện tập

a. Bằng hình ảnh mang ý nghĩa biểu tượng: hoa phượng, Xuân Diệu đã thể hiện một cách sâu sắc, tinh tế cảm xúc của tuổi học trò trong những ngày hè chia li. Những trạng thái cảm xúc được biểu hiện ở ba đoạn văn mang sắc thái khác nhau, từ bồi hồi, xuyến xao buồn nhớ đến những khoảnh khắc trống trải, xa vắng và nỗi niềm cô đơn, băng khuâng

nhưng nhớ, dỗi hờn. Tất cả đều được tác giả gửi gắm qua hình ảnh hoa phượng, gọi lên từ hoa phượng, hoá thân vào hoa phượng mà thổ lộ tâm tình.

b. Mạch ý của bài văn gồm 3 đoạn.

- Đoạn 1: Phượng khơi dậy bao nỗi niềm chia xa trong lòng người.
- Đoạn 2: Phượng thức đợi một mình khi học trò đã về xa.
- Đoạn 3: Phượng khóc vì thời gian đợi chờ dài đằng đẳng.

=> Xuyên suốt cả bài văn đó là nỗi niềm hoa phượng.

c. Bài văn này vừa dùng hình thức biểu cảm trực tiếp, vừa dùng hình thức biểu cảm gián tiếp.

- Gián tiếp: Dùng hoa phượng để nói lên nỗi niềm của lòng người.
- Trực tiếp: Có những câu trực tiếp thể hiện cảm xúc của tác giả: "Nhớ người sắp xa còn đứng trước mặt... Nhớ một trưa hè gà gáy khan..." "Thấy xa trường rồi bạn buồn xiết bao".